

брати участь в управлінні державними справами (38 ст.); право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (41 ст.); право на підприємницьку діяльність (42 ст.); право на працю (43 ст.); право на страйк (44 ст.). Отже, Україна врахувала норми міжнародних стандартів та передбачила коло прав які можуть бути обмежені вразі воєнного чи надзвичайного стану. Враховуючи події сучасності, можна зазначити, що ми стикалися з частковим обмеженням прав людини, а саме в період пандемії Covid-19.

Основними вимогами, що ставляться до формальних підстав обмеження прав людини і громадянина є: не встановлення чіткого кола суб'єктів до яких застосується обмеження на території держави; чіткість, стабільність та передбачуваність у прийнятті рішення державою з дотриманням інших норм міжнародного права.

Список використаних джерел:

1. Платоненко О. Правові заборони та обмеження, їх зв'язок із поняттями «дерогація», «аброгація», «нуліфікація». Підприємництво, господарство і право. № 3, 2019. С. 231-235. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/3/45.pdf> с. 233.
2. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ Організація Об'єднаних Націй від 10.12.1948 р., № 995_015. Офіційний вісник України. 2008 р., № 93, Ст. 89.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950: Офіційний вісник України. 1998. № 13, / № 32 від 23.08.2006, стор. 270.
5. Посібник зі статті 15 Європейської конвенції з прав людини. Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації. Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2016. 14 с. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_15_UKR.pdf с. 6.

ДЕМИДЕНКО В. О.

професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВЛАДИ В М. КИЄВІ

Місто Київ – столиця України, а відповідно її політичний, соціальний, економічний, науковий, освітній, культурний, історичний і духовний центр. Наведене вище обумовлює перманентну боротьбу за столичну муніципальну владу. І, звичайно, ця боротьба супроводжується різноманітними спробами змінити муніципально-правовий статус органів та посадових осіб місцевого

самоврядування в м. Києві. На моє переконання, в переважній більшості випадків за останнє десятиліття таке реформування спрямована на посилення залежності муніципальної влади в м. Києві від державної та не сприяє повноцінній реалізації права на місцеве самоврядування територіальною громадою м. Києва.

Варто зауважити, що однією з успішних реформ в Україні за останні п'ять років називають реформу децентралізації державної влади. Разом з тим, на сьогодні можливо говорити і про значну незавершеність реформи децентралізації державної влади в Україні. Адже вагома частина територіальних громад залишаються необ'єднаними. Більше того, в Україні за роки проведення реформи децентралізації державної влади так і не сформований збалансований механізм реалізації публічної влади, не створено конституційно-правову основу ефективної взаємодії державної і муніципальної влади в забезпеченні прав і свобод людини і громадянина.

Особливо яскраво цей недолік проявляється в функціонуванні місцевої публічної влади (державної і муніципальної) в столиці нашої країни – м. Києві. Зокрема, в 2020-2021 роках ми стали в черговий раз свідками перипетій звільнення з посади голови Київської міської державної адміністрації. Варто зауважити, що аналогічні скандальні процеси щодо формування та функціонування місцевої державної виконавчої влади та місцевого самоврядування в м. Києві носять постійний характер та, звичайно, негативно позначаються, перш за все, як на забезпеченні прав територіальної громади м. Києва так і загалом діяльності державного апарату, створюють негативний імідж України закордоном. Власне, за роки незалежності України при формуванні місцевої виконавчої влади в м. Києві, на наш погляд, більше панує політична доцільність ніж сила права.

З огляду на наведене, правовий статус м. Києва та органів публічної влади, що функціонують в столиці України, вже давно потребує ґрунтовного вдосконалення з врахуванням національної та зарубіжної практики організації та діяльності столичних органів місцевого самоврядування та державної влади з метою забезпечення сталого розвитку м. Києва, повноцінної реалізації права на місцеве самоврядування.

Нагадаємо, що Закон України "Про столицю України - місто-герой Київ" був прийнятий 15 січня 1999 року за № 401-XIV [1], що на той час вагомо позитивно вплинув на розвиток міста Києва, реалізацію права на місцеве самоврядування в столиці нашої держави та послужив певним поштовхом для розвитку місцевого самоврядування загалом в Україні. Водночас Закон України "Про столицю України - місто-герой Київ" від 15 січня 1999 року за № 401-XIV чітко не закріпив правовий статус місцевих органів державної виконавчої влади, особливостей їх формування, діяльності та взаємодії з органами та посадовими особами місцевого самоврядування м. Києва, що перманентно негативно позначається на ефективності владарювання в столиці та забезпеченні сталого її розвитку. Як наслідок, практична реалізація подвійної ролі Київської міської державної адміністрації як місцевого органу державної виконавчої влади та виконавчого органу місцевого самоврядування має значні недоліки та

суперечить юридичній природі цього органу. Недосконалість нормативно-правового регулювання організації публічної влади в м. Києві обумовило винесення Конституційним Судом України, на основі розгляду відповідних конституційних подань, двох рішень [2, 3].

Окрім того, зміни і доповнення внесенні до Закону України "Про столицю України – місто-герой Київ" від 15 січня 1999 року за № 401-XIV не покращили нормативно-правове регулювання статусу столиці, реалізацію права на місцеве самоврядування в м. Києві, організацію, діяльність, взаємодію столичних органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади, а навпаки обмежили представництво інтересів територіальних громад районів у місті Києві [4].

З огляду на наведене, є гостра потреба розробки та прийняття нового закону про столицю України, позбавленого, перш за все, наведених вище недоліків, що слугують вагомою перешкодою сталого розвитку м. Києва, місцевого самоврядування в столиці нашої держави.

Як відомо, на розгляд Верховної Ради України було внесено три проекти закону про внесення змін до закону "Про столицю України – місто-герой Київ" (№2143, №2143-1 і №2143-2) та проект Закону про місто Київ - столицю України (№2143-3) [5]. Останній був підтриманий 244 народними депутатами України у першому читанні.

Звичайно, повноцінно проаналізувати всі переваги та недоліки вказаного законопроекту в цьому дослідженні неможливо з огляду на обмеженість в обсязі цієї публікації. Разом з тим, на ключові положення законопроекту за реєстр. №2143-3 варто звернути увагу.

Зокрема, проектом закону «Про місто Київ – столицю України» (№2143-3) пропонується закріпити спеціальний статус столиці Києва, особливості реалізації столичних функцій міста Києва, адміністративно-територіальний устрій міста Києва, статус Київського міського голови та його заступника з фінансових питань, заступника Київського міського голови - керуючого справами Київського міського магістрату та заступника Київського міського голови - Головного архітектора міста Києва, порядок забезпечення головою Київської міської державної адміністрації дотримання у місті Києві Конституції та законів України, стратегічне планування в місті Києві та стратегічні документи з розвитку міста Києва, інформаційні системи міста Києва, механізм контролю, аудиту та моніторингу в місті, функціонування Ратуші як єдиного вікна надання послуг.

Водночас, проект закону «Про місто Київ – столицю України» (№2143-3) передбачає запровадження особливого правового регулювання низки муніципально-правових відносин, що кардинально відрізняється від регулювання цих відносин, що встановлено чинними законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97–ВР, «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 року № 595-VIII, "Про статус депутатів місцевих рад" від 11 липня 2002 року № 93-IV, "Про транскордонне співробітництво" від 24 червня 2004 року № 1861-IV тощо. На наше

переконання, це суперечить конституційним засадам унітарної держави та, іноді, немає значної практичної потреби.

Для прикладу, ст. 197 Виборчого кодексу України визначає, що загальний склад (кількість депутатів) сільської, селищної, міської, районної в місті, районної, обласної ради визначається залежно від кількості виборців, які належать до територіальних громад сіл, селищ, міст, проживають на території району в місті, району, області. Зокрема, п.9 ч.3 ст. 197 Виборчого кодексу України встановлює, що кількість виборців понад 2 мільйони передбачає загальний склад місцевої ради в 120 депутатів.

В свою чергу, ст. 15 законопроекту «Про місто Київ – столицю України» (№2143-3) встановлює загальний склад Київської міської ради у кількості вісімдесят депутатів, а ст. 32 цього законопроекту встановлює загальний склад районної в місті Києві ради у кількості двадцять депутатів. [5], що суперечить принципу рівного виборчого права.

Також законопроектом «Про місто Київ – столицю України» (№2143-3) передбачається розділення посад Київського міського голови та голови Київської міської адміністрації, з наданням прав голові Київської міської адміністрації здійснювати нагляд за додержанням Конституції та законів України органами місцевого самоврядування шляхом внесення приписів та зупиняти рішення органів місцевого самоврядування шляхом внесення протесту у зв'язку із їх невідповідністю Конституції та/або законам України із наступним їх оскарженням до суду (ст. 36 законопроекту). Пригадується, що аналогічні ідеї щодо контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування передбачалося здійснити в межах конституційної реформи щодо децентралізації державної влади шляхом ліквідації місцевих державних адміністрацій та запровадження інституту префекта.

Як видається, реформування конституційно-правового статусу столиці України – м. Києва, вдосконалення організації та діяльності столичних органів місцевого самоврядування їх посадових і службових осіб, запровадження дієвої ефективної взаємодії з органами державної влади, в тому числі – місцевими, доцільно здійснювати системного і комплексно із збереженням в переважній більшості єдиних правил для всіх органів місцевого самоврядування в Україні та завершенням децентралізації державної влади в частині ліквідації місцевих державних адміністрацій та запровадження інституту префекта в національне правове поле.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про столицю України - місто-герой Київ" від 15 січня 1999 року № 401-XIV (зі змінами і доповненнями, внесеними законами України від 16 вересня 2008 року № 509-VI, від 25 грудня 2008 року № 800-VI, від 8 липня 2010 року № 2457-VI, від 7 вересня 2010 року № 2500-VI). Офіційний вісник України. 1999. № 4. Ст. 16.
2. Рішення Конституційного Суду України «У справі за конституційним поданням Президента України та конституційним поданням 56 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої,

третьої, четвертої статті 118, частини третьої статті 133, частин першої, другої, третьої статті 140, частини другої статті 141 Конституції України, статті 23, пункту 3 частини першої статті 30 Закону України "Про державну службу", статей 12, 79 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", статей 10, 13, 16, пункту 2 розділу VII "Прикінцеві положення" Закону України "Про столицю України - місто-герой Київ", статей 8, 10 Закону України "Про місцеві державні адміністрації", статті 18 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті Києві) від 25 грудня 2003 року № 21-рп/2003. *Офіційний вісник України*. 2003. № 52. Ст. 2829.

3. Рішення Конституційного Суду України «У справі за конституційним поданням 61 народного депутата України про офіційне тлумачення положень пункту 10 частини першої статті 106, частин першої, другої, четвертої статті 118, частини третьої статті 133, частини другої статті 140 Конституції України, частини четвертої статті 1, частини другої статті 8, частини четвертої статті 9 Закону України "Про місцеві державні адміністрації", пункту 2 розділу VII "Прикінцеві положення" Закону України "Про столицю України - місто-герой Київ" (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в районах міста Києва) від 13 жовтня 2005 року № 9-рп/2005. *Офіційний вісник України*. 2005. № 42. Ст. 2663.

4. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про столицю України – місто-герой Київ" щодо порядку утворення районних рад» від 7 вересня 2010 року № 2500-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 1. Ст. 4.

5. Проект Закону України "Про столицю України - місто-герой Київ" за реєстр. № 2143-3 від 24.09.2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66939

ІГОНІН О. Є.,

студент 2 курсу Навчально-наукового інституту №3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

ЧИЖОВ Д. А.

доцент кафедри конституційного права і прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН В ПРАВООХОНИХ ОРГАНІВ

Західно-європейські вчені, зокрема Аннеке Оссе (Anneke Osse), констатують, що діяльність поліції і захист прав людини є динамічною сферою досліджень, що постійно розвивається. Останніми роками правозахисне